

Verdensmålene for en bæredygtig udvikling - i en klimakontekst

Lærervejledning

Indledning og målgruppe

“Verdensmålene for en bæredygtig udvikling - i en klimakontekst” er et interaktivt læremiddel til web og iPad målrettet fagene Samfundsfag og Geografi i folkeskolens udskoling samt tværfaglige forløb. Materialet er udarbejdet i tråd med de forenklede fælles mål for fagene med særlig vægt på klima, bæredygtighed og globale forhold. De syv kapitler er tematisk opdelt og dækker emnerne: Verdens tilstand og globale udfordringer; ressourcer og bæredygtigt forbrug; fødevarer; skov og natur; vand; byer. Desuden indledes læremidlet med en introduktion. Alle kapitler har fokus på globale problematikker og løsninger i relation til Verdensmålene. Kapitlerne beskrives kort senere og berørte faglige fællesmål angives til sidst i vejledningen.

Formål

Formålet med læremidlet er at løfte elevernes vidensniveau i forhold til Verdensmålene, klima og bæredygtighed samt at inspirere til videre arbejde med globale udfordringer og løsninger inden for den ramme. Et sekundært formål er at skabe koblinger mellem elevernes livsverden og globale problematikker for på den måde at bidrage til elevernes dannelse som globale medborgere med viden, bevidsthed og erfaret handlekraft i forhold til udfordringer, som ellers kan virke abstrakte og fjerne fra deres egen hverdag.

Endelig har læremidlet til formål at bidrage til elevernes digitale dannelse gennem arbejdet med materialets interaktive elementer samt at styrke elevernes kompetencer i problemorienteret og selvstændigt arbejde.

Didaktisk tilgang

Det er Klimaambassadens erfaring, at jo mere tilgængeligt, interaktivt og indbydende et undervisningsmateriale er, desto større chance er der for, at eleverne tager det til sig. Læremidlet er baseret på en problemorienteret, induktiv tilgang, hvor eleverne gennem interaktive øvelser stifter bekendtskab dels med Verdensmålene i deres helhed samt mere dybdegående med forskellige enkelte mål. Der arbejdes med formidling, præsentation, informationssøgning samt med produktion og medskabelse, hvor det er relevant. Målet er, at eleverne ikke kun arbejder intellektuelt med stoffet men også praktisk og undersøgende med henblik på at styrke deres innovative, kritiske og problemorienterede færdigheder.

Projektet lægger vægt på at bidrage til elevernes dannelse som globale medborgere. Det gøres ved at tage udgangspunkt i elevernes livsverden og derfra skabe forbindelser til nationale, regionale og globale problemstillinger og løsninger. Herigennem kobles formel og uformel læring i en praksisorienteret tilgang, hvor eleverne er i centrum for læringen, og relevansniveauet er højt.

Læremidlet har fokus på interaktivitet; både eleverne imellem og mellem dem og deres digitale og fysiske omverden. Øvelserne inddrager bevægelse og lægger op til, at eleverne går på opdagelse i deres egen hverdag og nærområde samt på internettet for at søge nye informationer til at belyse emnet.

Anvendelse og varighed

Materialet kan både anvendes i uddrag eller i sin helhed. Kapitel 2 er tænkt som en introducerende ramme, alle elever med fordel kan gennemgå, hvorefter de efterfølgende kapitler kan anvendes individuelt. En mulighed er at lade klassen beskæftige sig gruppevis med forskellige tematiske kapitler med efterfølgende vidensdeling. Alternativt kan man arbejde med kapitel 2 samt et enkelt eller flere af de andre kapitler. Læremidlet kan også anvendes som afsæt for en projektopgave.

Kapitel 2 er mere omfangsrigt end de øvrige kapitler og vil kræve omkring 2-4 lektioner, alt afhængigt af hvor mange af øvelserne, der anvendes. De øvrige kapitler er tiltænkt at vare 1-2 lektioner - igen afhængigt af hvor meget der går i dybden med de enkelte øvelser, samt i hvilket omfang teksterne læses hjemmefra af eleverne.

Kapitlerne og de faglige fælles mål

I det følgende præsenteres de forskellige kapitler, og de faglige fællesmål, som berøres i de enkelte kapitler. De berørte faglige fællesmål er markeret i oversigt til sidst i læervejledningen.

Kapitel 1: Indledning

Læremidlet præsenteres kort for eleven.

Kapitel 2: Verdens tilstand og Verdensmålene

Eleverne får indblik i nogle af de globale udfordringer, verden står overfor i dag, og hvordan de er forbundet med hinanden og med Verdensmålene. Eleverne introduceres også til de 17 Verdensmål, FN og til begrebet bæredygtighed.

- I Samfundsfag berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'International Politik', 'Økonomisk vækst og bæredygtighed' og 'Statistik'.
- I Geografi berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Jorden og dens klima'/'Perspektivering', 'Globalisering'/'Modellering', 'Globalisering'/'Perspektivering', 'Demografi og erhverv'/'Perspektivering' og 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Modellering' og 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Perspektivering'.

Kapitel 3: Ressourceknaphed og bæredygtigt forbrug

I kapitlet lærer eleverne om ressourcer, herunder forskellen på begrænsede og ubegrænsede ressourcer. Der sættes også fokus på forbrug og forbrugsmønstre, hvor eleverne med udgangspunkt i deres egen livsverden får indblik i, hvad det vil sige at forbruge mindre ressourcebelastende og mere klimavenligt. Endeligt introduceres eleverne til begrebet cirkulær økonomi og til, hvad det vil sige at genbruge og genanvende produkter og ressourcer.

- I Samfundsfag berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Privatøkonomi og forbrugeradfærd', 'Økonomisk vækst og bæredygtighed' og 'Informationssøgning'.
- I Geografi berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Jorden og dens klima'/'Perspektivering', 'Globalisering'/'Undersøgelse', 'Demografi og erhverv'/'Perspektivering', 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Undersøgelse', 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Perspektivering' og 'Perspektivering i naturfag'.

Kapitel 4: Fødevarerudfordringen

Kapitlet giver indblik i sammenhængen mellem klima og fødevarer sikkerhed i et globalt perspektiv. Første del af kapitlet sætter fokus på fødevarer mangel i verdens fattige lande, mens der i anden halvdel zoomes ind på madspild i Danmark. Eleverne lærer om, hvordan deres eget fødevarerforbrug påvirker og bliver påvirket af et klima i forandring, og om deres egne muligheder for at træffe valg om mad og madvaner på et informeret grundlag.

- I Samfundsfag berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Privatøkonomi og forbrugeradfærd', 'Økonomisk vækst og bæredygtighed' og 'Sprog og skriftsprog'.
- I Geografi berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Globalisering'/'Undersøgelse', 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Undersøgelse', 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Perspektivering' og 'Argumentation'.

Kapitel 5: Skov og natur

I kapitlet lærer eleverne om, hvilken rolle skov og træer spiller for klimaet. Eleverne opnår et indblik i, hvad skovrydning er, og hvordan det påvirker klimaet og endelig i, hvad der kan gøres, herunder hvad man selv kan gøre for at passe på verdens skove og træer.

- I Samfundsfag berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Økonomisk vækst og bæredygtighed', 'Undersøgelsesmetoder' og 'Formidling'.
- I Geografi berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Undersøgelse', 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Perspektivering', 'Formidling' og 'Perspektivering i naturfag'.

Kapitel 6: Vand

Kapitlet sætter fokus på (fersk-)vand som en knap ressource og på den skæve fordeling af drikkevandsressourcer globalt set. Eleverne lærer om, hvilken rolle vand spiller for vores samfund og om, hvordan vi kan reducere vores vandforbrug. Der lægges op til, at eleverne gennem egne undersøgelser får indblik i deres eget vandforbrug og bevidstgøres om, betydningen af at have rent drikkevand tilgængeligt.

- I Samfundsfag berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Økonomisk vækst og bæredygtighed' og 'Informationssøgning'.
- I Geografi berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Jorden og dens klima'/'Perspektivering', 'Naturgrundlag og levevilkår'/'Perspektivering', og 'Perspektivering i naturfag'.

Kapitel 7: Byer.

Kapitlet sætter fokus på byernes rolle i den globale udvikling og deres påvirkning på klima og bæredygtighed. Eleverne lærer om byernes sårbarhed over for et klima i forandring, men også om deres muligheder som omdrejningspunkt for positiv forandring og bæredygtig udvikling.

I Samfundsfag berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Formidling', 'Sprog og skriftsprog' og 'Informationssøgning'.

I Geografi berører kapitlet færdigheds- og vidensområderne 'Demografi og erhverv'/'Undersøgelse', 'Perspektivering i naturfag' og 'Globalisering'/'Perspektivering'.

April, 2017

Samfundsfag

Færdigheds- og vidensmål (efter 9. klassetrin)



MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Kompetence-område	Kompetence-mål	Faser	Færdigheds- og vidensmål											
Politik	Eleven kan tage stilling til politiske problemstillinger lokalt og globalt og komme med forslag til handlinger		Demokrati		Det politiske system, retsstat og rettigheder		Politiske partier og ideologier		Medier og politik		EU og Danmark		International politik	
		1.	Eleven kan identificere demokratiformer og andre styreformere	Eleven har viden om demokrati og andre styreformere	Eleven kan redegøre for politiske beslutningsprocesser i Danmark og forholdet mellem stat, region og kommune	Eleven har viden om det politiske system og beslutningsprocesser i Danmark	Eleven kan identificere ideologisk indhold i politiske udsagn og beslutninger	Eleven har viden om politiske ideologier og grundholdninger	Eleven kan redegøre for hvordan medier kan anvendes til politisk deltagelse	Eleven har viden om mediers anvendelse til politisk deltagelse	Eleven kan redegøre for samspil mellem beslutningsprocesser i EU og i Danmark	Eleven har viden om hovedtræk i EU's udvikling og beslutninger i EU	Eleven kan diskutere internationale organisationers rolle for konflikt og samarbejde i verden	Eleven har viden om internationale organisationer, som Danmark deltager i
		2.	Eleven kan diskutere demokratiopfattelser og egne muligheder for deltagelse i demokratiet	Eleven har viden om demokratiopfattelser	Eleven kan diskutere sammenhænge mellem demokrati og retsstat (fx rettigheder og pligter for borgere i Danmark, borgernes retssikkerhed i et demokrati og menneskerettigheder mv.)	Eleven har viden om demokrati og retsstat, fx grundloven	Eleven kan analysere den aktuelle parlamentariske situation og partierne indbyrdes placering	Eleven har viden om politiske partier, deres grundholdninger og mærkesager	Eleven kan diskutere aktørers brug af medier til at påvirke den politiske dagsorden og beslutninger	Eleven har viden om mediers betydning for politik	Eleven kan diskutere aktuelle europæiske politiske problemstillinger i forhold til EU	Eleven har viden om politiske problemstillinger inden for EU	Eleven kan diskutere mål og midler i dansk udenrigspolitik	Eleven har viden om dansk udenrigspolitik
Økonomi	Eleven kan tage stilling til økonomiske problemstillinger og handle i forhold til egen økonomi og samfundøkonomien		Privatøkonomi og forbrugeradfærd		Velfærdsstater		Samfundøkonomiske sammenhænge		Markedsøkonomi og blandingsøkonomi		Økonomisk vækst og bæredygtighed			
		1.	Eleven kan diskutere rollen som forbruger	Eleven har viden om forbrugeradfærd, forbrugerrøller og forbrugerrettigheder	Eleven kan forklare opbygningen af velfærdsstater på baggrund af velfærdsprincipper	Eleven har viden om typer af velfærdsstater	Eleven kan redegøre for grundlæggende sammenhænge i det økonomiske kredsløb	Eleven har viden om grundlæggende sammenhænge i det økonomiske kredsløb	Eleven kan bruge begreberne udbud og efterspørgsel til at beskrive, hvordan markeder fungerer	Eleven har viden om centrale principper i markedsøkonomien	Eleven kan redegøre for problemstillinger og muligheder vedrørende bæredygtighed og økonomisk vækst	Eleven har viden om bæredygtig udvikling og økonomisk vækst		
		2.	Eleven kan beskrive privatøkonomiske problemstillinger og valgmuligheder	Eleven har viden om privatøkonomiske begreber	Eleven kan diskutere velfærdsstat i økonomisk globalisering	Eleven har viden om økonomisk globalisering	Eleven kan redegøre for betydning af økonomisk globalisering for det danske arbejdsmarked	Eleven har viden om erhvervsstruktur og arbejdsmarkedsforhold, herunder den danske arbejdsmarkedsmodel	Eleven kan diskutere regulering af markedskræfterne	Eleven har viden om markedsøkonomi og blandingsøkonomi	Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem innovation og økonomisk vækst	Eleven har viden om økonomisk konjunkturudvikling og innovation		
Sociale og kulturelle forhold	Eleven kan tage stilling til og handle i forhold til sociale og kulturelle sammenhænge og problemstillinger		Socialisering		Kultur		Social differentiering							
		1.	Eleven kan redegøre for sociale grupper og fællesskabers rolle i socialiseringen	Eleven har viden om socialisering	Eleven kan diskutere kulturs betydning for individer og grupper	Eleven har viden om kultur og kulturbegreber	Eleven kan analysere sociale forskelle med begreber om social differentiering	Eleven har viden om social differentiering						
		2.	Eleven kan analysere sociale grupper og fællesskabers betydning for socialisering og identitetsdannelse	Eleven har viden om socialisering og identitetsdannelse	Eleven kan analysere konkrete eksempler på globale kulturelle fænomener	Eleven har viden om kulturel globalisering	Eleven kan beskrive sociale uligheder i Danmark og i verden med begreber og data	Eleven har viden om beskrivelse og måling af social lighed og ulighed						
Samfundsfaglige metoder	Eleven kan anvende samfundsfaglige metoder		Undersøgelsermetoder		Formidling		Sprog og skriftsprog		Informationssøgning		Statistik			
		1.	Eleven kan identificere, formulere og gennemføre enkle undersøgelser af samfundsmæssige problemstillinger	Eleven har viden om samfundsfaglige undersøgelsesmetoder	Eleven kan formidle resultater af en gennemført undersøgelse	Eleven har viden om brug af kulturteknikker og digitale medier til formidling	Eleven kan sprogligt nuanceret udtrykke sig om samfundsfaglige problemstillinger samt målrettet læse og skrive samfundsfaglige tekster	Eleven har viden om fagord og begreber samt samfundsfaglige teksters formål og struktur	Eleven kan finde relevante kilder	Eleven har viden om informationsøgning, herunder med digitale medier	Eleven kan tolke enkel statistik	Eleven har viden om typer af statistiske fremstillinger		

